AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 237 — CLEVELAND, OHIO, TUESDAY MORNING, OCTOBER 9TH, 1934 — LETO XXXVI.—VOL. XXXVI.

Hauptmann mora iti na električni stol, zahtevajo oblasti v New Jersey

Flemington, N. J., 8. oktobra. Državni pravdnik v tem mestu je poln upanja, da bo lahko poslal Bruno Hauptmanna na električni stol. Jutri se bo zbrala velika porota v Hunterdon county, kateri bodo predloženi od strani državnega pravdnika dokazi, da je Bruno Hauptmann povzročil umor Lindbergh otroka. Hauptmann ne bo obtožen ugrabitve otroka, pač pa samo umora, ker država nima direktnih dokazov za ugrabitev, ima pa boljše dokaze za umor. Je pa še drug vzrok. Državni pravdnik je izjavil, da če bi Hauptmanna obtožili krivim ugrabitve in umora Lindbergh sina, da bi bila s tem dana prilika Hauptmannu priznati krivdo ugrabitve, nakar ne bi mogel biti sojen umora. Za zločin odpeljave otroka pa ne more dobiti smrtno kazen. Jutri dospe sem tudi Col. Lindbergh, oče umorjenega otroka, da bo pričal pred velikò poroto. 23 raznih prič je pozvanih. Včeraj se je javil pri državnem pravdniku tudi neki farmar, Millard Whited, ki ima posestvo v bližini Hopewell, odkoder je bil Lindbergh otrok ugrabljen. Whited je pričal, da je videl par tednov pred odpeljavo Lindbergh otroka Hauptmanna dvakrat v bližini Lindbergh posestva, kjer je delal razne načrte.

—o—

Duhovne žive sežigajo

Madrid, 9. oktobra, v torek zjutraj. Ker je katoliška kmečka stranka podprla vlado sedanjega ministerskega predsednika Lerrouxa, si je stranka s tem nakopala silovito sovraštvo od strani socialistov in komunistov. Sovraštvo je šlo tako daleč, da so slednji začeli duhovne žive sežigati. V mestu Navas, katalonska provinca, so polili nekega duhovna z gasolinom in živega sežgali. V Santander provinci so rebeli sežgali nekega stražnika in duhovna. Neki drugi duhoven je komaj pobegnil. Socialisti so zažgali kakih 50 cerkev, ki so do tal pogorele.

—o—

Razposajeni otroci

Ko so football igralci Collinwood višje šole preteklo soboto porazili igralce Glenville višje šole, od samega veselja otroci niso znali, kaj bi naredili. Kakih 100 njih se jih je navalilo na ulično karo, kjer so začeli razsajati, trgati napise in zvoniti. Motorman kare je pa zapeljal karo direktno pred policijsko postajo na E. 138. cesti, kjer je nastopila policija. Saržent Mr. Pavlick je poredneže ostro pokaral, nakar jih je spustil domov.

Stoletnica mesta

V Clevelandu so začeli z obširnimi pripravami, da se kar mogoče dostojno praznuje stoletnica mesta Clevelanda, odkar je mesto dobilo mestne pravice. Do leta 1836 je bil Cleveland navadna vas, a v istem letu je dobil Cleveland čarter in mestne pravice.

Zadušnica

Danes, v torek, 9. oktobra, se je ob 7. uri brala v cerkvi sv. Vida maša zadušnica za pokojnim Antonom Nose ob priliki 90-dnevnice njegove smrti.

* Jose Maria Velasco Ibarra, predsednik republike Ecuador, se je odpovedal uradu.

Predsednik želi, da ameriška gozdna armada nadaljuje svoje uspešno delo

Washington, 8. oktobra. Ko je dobil predsednik Roosevelt poročilo od Robert Fechnerja, ki je poveljnik gozdne armade strica Sama, je bil tako navdušen, da je odredil, da gozdna armada nadaljuje svoje delo za nedoločen čas. Fechner je obiskal tekom zadnjih par mesecev 125 taborišč gozdne armade, kjer je našel zadovoljne mlade ljudi in vzoren red. Fechner je sporočil predsedniku, da je veljala gozdna armada Zedinjene države tekom osemnajstih mesecev, odkar je bila ustanovljena, svoto $443,000,000. To je sicer ogromna svota, se je izjavil predsednik Roosevelt, toda 70 odstotkov tega denarja je bilo poslanih staršem mladeničev, ki so prideljeni gozdni armadi. Stotisoče družin je s tem dobivalo direktno in indirektno podporo od strani vlade. Poleg tega je pa vodstvo gozdne armade upeljano tako, da mladi fanti, ki so prideljeni armadi, spoznajo kolikšne vrednosti je redno in disciplinirano življenje. Danes se nahaja nekaj manj kot 400,000 ameriških mladeničev v vladni gozdni armadi, med katerimi je stotine Slovencev iz vseh krajev Zed. držav. Približno 10,000 mladeničev zapusti gozdno armado vsak mesec, ker dobijo dobro delo v mestih, dočim se sprejme nadaljnih 10,000 mladih fantov vsak mesec. Gozdna armada nastopa v slučaju gozdnih požarjev, obenem zasaja drevesa na goličavah, kjer so bili prej sijajni gozdovi, katere so izsekali. Nad 5,000,000 akrov prazne zemlje je bilo posajene z novimi drevesi.

—o—

Srbi praznujejo

Srbska naselbina bo praznovala prihodnjo nedeljo velik dan v svoji zgodovini. Vsa naselbina se pripravlja na praznovanje 25-letnega obstoja srbske ortodoksne cerkve v naselbini. Slavnost se bo vršila v cerkveni dvorani na 1565 E. 36th St. V Cleveland se pričakuje ta dan dr. Božidara Stojanovića, namestnika jugoslovanskega poslanika v Washingtonu, ki bo glavni govornik. Banket se vrši ob 1:30 popoldne v omenjeni dvorani. Navzoč bo tudi Mr. Michael Cerrezin, jugoslovanski konzularni zastopnik v Clevelandu in dr. Berich Kalda, čehoslovaški konzul v Clevelandu. Kot govornik bo zastopal Slovence Mr. Anton Grdina. Rev. James Kanapadze, svečenik ruske ortodoksne cerkve sv. Teodozija, bo vršil cerkvene obrede ob asistenci šestih drugih duhovnov. Zvečer se vrši v dvorani izvrsten koncert, potem pa ples. Mr. Bogdan Filipović, 1811 E. 32nd St., je načelnik pripravljalnega odbora.

Boljši gostilničarji

E. M. Reddy, načelnik državnih nadzornikov od kontrolne komisije za prodajo opojne pijače, je izjavil, da se gostilničarji v Clevelandu zadnje čase precej dobro držijo predpisanih pravil. Gostilne se zapirajo ob napovedanem času, manj razbijanja in kričanja je v poznih nočnih urah. Le pet aretacij je bilo izvršenih pretekli teden. Te dni bodo državni nadzorniki posvetili svojo pozornost nočnim klubom.

* Dva premogarja sta bila ubita včeraj v Kemmerer, Wyo. Več Slovencev je tam na delu.

Mussolini nevoljen radi "Kobaridskih junakov"

Rim, 8. oktobra. — Diktator Italije, ministrski predsednik Benito Mussolini, je včeraj poslal nekak ultimatum Jugoslaviji, v katerem ostro protestira radi napada jugoslovanskega časopisja na italijansko armado.

Povod silnega protesta od strani Mussolinija so bili uredniški članki naslovljeni "Kobariški junaki," v katerih je jugoslovansko časopisje podalo točno zgodovino italijanskih porazov na bojnem polju, zlasti pa porazov od strani Jugoslovanov v zadnji svetovni vojni.

Mussolini je v svojem govoru v Milanu povdarjal, da so razmere med Italijo in Jugoslavijo že itak dovolj slabe, in te razmere se nikakor ne bodo ublažile, dokler bo jugoslovansko časopisje priobčevalo napake na "Kobariške junake," kar zadene Italijo v dno srca, je rekel Mussolini.

Mussolini je nadaljeval v svojem govoru sledeče: "Italija, ki je jako mogočen narod, ponovno ponuja Jugoslaviji sporazum, a prvi pogoj sporazuma je, da se Jugoslavija zaveže, da preneha z napadi na hrabrost in junaštvo italijanske armade."

Mussolini je pri tem povdarjal, da je prišlo do dobrih prijateljskih odnošajev med Jugoslavijo in Francijo, ki je dobra prijateljica Jugoslavije. Ni sedaj pravi trenutek, je rekel, da Jugoslavija v tem času napada Italijo.

Glede jugoslovanskega časopisja se je Mussolini zopet izjavil: "Na vzhodu nikakor ne moremo pričakovati, da bi se italijanske razmere z Jugoslavijo kaj izboljšale, dokler se bo nadaljevala žurnalistična polemika ki nas rani v dno našega srca.

"Prvi in absolutni pogoj za prijateljstvo z Jugoslavijo je, da nihče ne sme dvomiti o junaštvu in heroizmu italijanske armade. Ta armada je pustila svoje meso na bojiščih po Krasu, po Macedoniji in v Bligny. Tekom svetovne vojne je bilo žrtvovanih 600,000 italijanskih življenj.

"Kljub napadom od strani jugoslovanskega časopisja pa nudimo mi, ki smo mogočen narod, ponovno roko za spravo in prijateljstvo in želimo, da pride do sprave, kakor jo narekuje obstoječi položaj."

Mussolini je nadalje v svojem govoru ponovno povdarjal, da je Italija bila in bo na straži za neodvisnost Avstrije, ki je posvečena s krvjo kancelarja dr. Dollfussa, ki je bil sicer majhen po postavi, toda velik po duhu. Vsi oni ,ki trdijo, da ima Italija imperialistične namene, dobro vedo, da lažejo in nalašč lažejo."

Glede Nemčije se je izjavil, da dokler sedanja nemška vlada misli, da mora sama hoditi po zgodovinskih potih se moti. Njena naloga je kot je naloga drugih narodov, da skupno delujejo za skupni mir.

Končno je Mussolini omenil francosko - laške razmere. Ko je potrdil, da se je položaj med Italijo in Francijo v zadnjem času silno izboljšal, je navzoča množica, ki je štela nekako 300 tisoč ljudi, glasno pritrjevala.

Mussolini je končno omenil, da je vsaka razoroževalna konferenca nemogoča, dokler se bodo gradili nadaljni topovi in vojne ladje. Ne čudite se torej, je rekel Mussolini, da se tudi Italija pripravlja, ker nima danes nobenega vzroka, da bi zanemarila svojo narodno obrambo.

Milijon katoličanov pričakuje Evharističnega kongresa v Buenos Aires

Buenos Aires, 8. oktobra. V tem argentinskem mestu se otvori 10. oktobra 32. Evharistični kongres, in nad en milijon zbranih katoličanov bo molilo, da se vrne mir v Južno Ameriko, kjer divja že nekaj let med republikama Paraguay in Bolivija krvava vojna. Papežev legat, kardinal Pacelli, ki je državni tajnik papeževe države, je poznan kot eden najboljših mirovnih posredovalcev, Kardinal Pacelli bo načeljeval Evharističnemu kongresu. Letošnji Evharistični kongres je prvi, ki se je kdaj vršil v Južni Ameriki. Prvi enak kongres se je vršil v Franciji, katerega se je udeležilo 3,000 katoličanov. Na letošnji kongres se pričakuje nad en milijon katoličanov, ki pridejo iz 40 različnih dežel sveta. Med romarji bo navzočih šest kardinalov in nad 200 škofov in nadškofov. Sledeči kardinali bodo navzoči: papežev legat Pacelli, kadinal Verdier iz Pariza, kardinal Leme iz Rio de Janeiro, kardinal Hlond iz Varšave, kardinal de Cerezira iz Portugalske. V areni, kjer se bo 10. oktobra brala pontifikalna sv. maša, je prostora za 250,000 oseb. Kongres bo zaključen 14. oktobra z ogromno procesijo, kateri bo načeljeval kardinal Pacelli.

—o—

Huron Road bolnica

Potem ko so počivala dela pri novi Huron Rd. bolnici v East Clevelandu skoro tri leta, je včeraj prišlo naročilo, da se z deli nadaljuje. Zvezna vlada v Washingtonu potom PWA organizacije je dovolila $336,000 za nadaljevanje del in se pričakuje, da bo bolnica gotova do 1. februarja. Skupni stroški znašajo milijon dolarjev.

Na potu v domovino

Mr. Frank Bubnich, 10501 Prince Ave., odpotuje koncem tedna v staro domovino v Zajelše. Ako ima kdo kako naročilo za svojce, naj se zglasi pri njem. Zavitkov ne bo sprejemal.

Španska vlada se vzdržuje s pomočjo vojaštva. Levičarji organizirani

Madrid, 8. oktobra. Glavno mesto Španske, Madrid, je te dni kot oblegano mesto. Vladno vojaštvo si mora osvojiti postojanko za postojanko. Strelja se iz oken stanovanj, na strehi so strelci, v zakotnih ulicah odmevajo strelne puške. Dasi je vlada mobilizirala vse vojaštvo, pa ima slednje ogromno delo, da potlači revolto. Ob 10. zvečer sinoči so uporniki vprizorili silovito bitko z vojaštvom, da se poastijo severne postaje železnice. Boji so se nadaljevali v popolni temi, ker so bile vse svetilke že dve uri prej ugasnjene. V nedeljo zjutraj je bilo videti vse mirno. Ljudje so se sprehajali po ulicah. Toda popoldne pa so se uporniki nenadoma pojavili pred poslopjem parlamenta, in boji so se znova pričeli. To je bil začetek krvavih spopadov. Od vsepovsod so vrele druhali ter začele oblegati javna poslopja in železniške postaje. Druge skupine so se pojavile pri železniških mostovih, in uporniki so streljali z revolverji in puškami na vsak vlak, ki je vozil mimo. Ob 4. popoldne je poveljnik madridske garnizije poslal vojaštvo na ulico. Policija in narodna garda je bila izmučena, ko se je nahajala v bojih z uporniki že skoro 48 ur. Kakor hitro so bili uporniki pregnani iz enega mestnega dela, so se pojavili v drugem delu. Uporniki so bili izvrstno in strategično organizirani. Vzrok punta je, ker so socialisti in komunisti sklicali generalni štrajk, vlada pa želi, da industrije nadaljujejo z obratom.

—o—

Program iz Jeruzalema

Kdor želi poslušati radio program iz Jeruzalema, Palestina, naj naravna svoj radio aparat v torek, 16. oktobra, na WTAM radio postajo v Clevelandu. Bo to prvič, da pride radio program direktno iz Jeruzalema v Cleveland. Program se bo pričel oddajati ob 9:30 dopoldne.

Generalni poštni mojster Farley zanika, da demokrati kupujejo volitve

Washington, 8. oktobra. Generalni poštni mojster James Farley, ki je obenem načelnik demokratične stranke v Zed. držav, je včeraj na kratko odgovoril na republikanske napade, v katerih se trdi, da rabi demokratska stranka javno podporo. AAA, CCC in druge vladne korporacije, da zmaga v letošnjih novemberskih kongresnih volitvah. Farley je povedal republikancem, da se vsa izplačila vršijo po navodilu kongresa in to brez razlike na politično prepričanje, čas ali prostor, kje je potrebna podpora. Farley je vprašal vodilne republikance če so za to, da se ustavi vsem brezposelnim in potrebnim podpora? Če so, naj se nemudoma izjavijo. Mogoče želi načelstvo republikanske stranke, je dejal Farley, da se do prihodnjih volitev sploh ustavi vsaka podpora. Potem bi republikanci zgubili še tistih par milijonov glasov, ki bi jih sicer dobili, je rekel Farley. Toda ljudje so ravno tako potrebni podpore, če nimajo dela in zaslužka, šest mesecev pred volitvami kot šest mesecev po volitvah. Naša vlada ne gleda, kdaj se vršijo volitve in kdaj se deli podpora. Vlada v Washingtonu skrbi skozi celo leto, da dobijo potrebni podporo ob vsakem času."

—o—

Številna udeležba

Nad 10,000 katoličanov je dospelo preteklo nedeljo k kapeli Lurdske Matere Božje na Providence Heights. Pomožni škof Rt. Rev. MacFadden, ki bi moral voditi slovesne obrede, ni bil navzoč, ker je bil nagloma poklican k apostolskemu delegatu v Cincinnati.

Obisk

V nedeljo je prišel na obisk v Cleveland Mr. Joseph Pogačar in sin iz Pittsburgha. Ustavila sta se pri Anton Sajovicu, 1075 E. 61st St.

Republikanci na delu, da porazijo preds. Roosevelta v letu 1936

Washington, 8. oktobra. Mogočni veletrgovski in industrijski krogi v Ameriki so se začeli zadnje čase z vsemi silami organizirati, da uničijo New Deal in pripeljejo zopet svoje pristaše na vladno krmilo. Obenem so ti industrijski magnati spoznali, da je brezuspešno letos boriti se proti kandidatom, ki kandidirajo za kongres in ki podpirajo predsednika in njegov New Deal. Industrijski krogi so dognali, da bi bil boj brez vsakega pomena, kajti narod je že vnaprej izrekel svojo obsodbo in bo volil kandidate Roosevelta. Toda reakcijonarni krogi republikancev in nekaterih zakrknjenih demokratov ala Al Smith so sklenili posvetiti vso pozornost poslovanju kongresa, ki se snide januarja meseca in paziti, da kongres ne bo sprejel nadaljnih New Deal postav. Poleg tega pa so začeli reakcijonarji z velikimi pripravami, da nastopijo proti Rooseveltu v letu 1936, ko se vršijo ponovne predsedniške volitve. Republikanci so začeli zaenkrat znova graditi svoje porušene organizacije v posameznih državah, začeli so metati dvomljive pristaše iz stranke, in kdorkoli ima prijazno besedo za Roosevelta, ne bo mogel biti aktiven član republikanske stranke. In dočim priznavajo republikanci, da pri letošnjih volitvah ne bodo ničesar opravili, pa pričakujejo, da se bo v letu 1936 politični položaj tako spremenil, da bodo republikanci lahko porazili Roosevelta za drugi termin.

—o—

Tony Volk umrl

V mestni bolnici je preminul v nedeljo mnogim poznani rojak Anton Volk, doma iz vasi Zafara pri Žužemberku. Mnogo let je bil zaposlen kot voznik s konji pri lesni tvrdki na Hamilton Ave., in 54. cesti. Bil je samec in star okoli 54 let. Pokojni Volk se je zadnjih 8 let nahajal radi bolezni v mestni bolnici, kjer je prestal mnogo hudega, dokler ga zdaj smrt ni rešila trpljenja. V takem položaju je bil brez vsake podpore in moči, da bi si kaj pomagal. V domovini zapušča ranjki še dva brata, Johna in Josepha ter sestro Marijo. V Ameriko je dospel pred dvajsetimi leti.. V Pueblo, Colo., zapušča brata Franka, v Clevelandu pa zapušča sledeče družine, kjer ima bratrance in sestrične: Roman Maver, Joseph Unetič, dve družini; Louis Rojc, Mary Hočevar, Felix in Frank Štrumbelj, poleg tega pa še več sorodnikov. Pogreb ranjkega se vrši v četrtek. Truplo se nahaja v kapeli pogrebnega zavoda A. Grdina in Sinovi do časa pogreba. Sorodniki ranjkega priporočajo vsem, ki so ga poznali, da bi ga obiskali na mrtvaškem odru. Ranjki bo pokopan z doneski, ki jih bodo sorodniki in prijatelji podarili za pokop.

Mati ubila dete

Policija je aretirala Mrs. Ellen Novich, 31 let staro, razporočeno ženo in mater, 1449 E. 66th St. Ženska se nahaja v jetniškem oddelku mestne bolnice, kamor je bila poslana, ko je povedala, da je takoj po rojstvu zadušila svoje novorojeno dete. Napram policiji je ženska izjavila, da ji je bilo nemogoče skrbeti za otroka in se je tudi bala, da bo izgubila delo.

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

24-letni Frank Podrižnik, sin slovenske družine v Milwaukee, se je kot mehanik udeležil pretekli petek avtomobilskih dirk v Chippewa Falls, Wis. Njegova naloga je bila popraviti takoj manjše defekte na avtomobilih dirkačev. Pri tem ga je doletela nesreča, ko se je eden izmed dirkačev, ki je vozil preblizu varnostne zone, zaletel vanj, pri čemur je dobil Podrižnik težke zunanje in notranje poškodbe. Zlomljeno ima vratno kost na desni strani in močno je pobit tudi na glavi.

V Beloit kolegij, Wisconsin, se je kot dijak vpisal Joseph Ermenc Jr., sin poznane slovenske družine v West Allis, Wis. Njegov oče je znani društveni delavec in brat bivšega slovenskega državnega poslanca John Ermenca in Mrs. L. Suban.

Veliko skrb je povzročil svojim sorodnikom in prijateljem pretekli teden mladi Frank Komar iz West Allis, Wisconsin, mladoletni dedič $75,000 vrednega premoženja po svojih starših. Mladi Kromar je "izginil" 16. septembra in o njem ni bilo glasu celih 10 dni, dokler ni pisal svojemu stricu in varuhu nad premoženjem, Mr. Joe Jančarju, da se nahaja na obisku pri prijatelju v Omaha, Nebraska. Oče mu je umrl pred štirimi leti, lansko leto v avgustu pa sta mu v kratki dobi dveh mesecev umrli mati in ena sestra. Frank obiskuje Marquette univerzo, kjer študira medicino in je tudi znan kot izboren atlet.

—o—

Znani slepar Ponzi bil deportiran v Italijo

Boston, 8. oktobra. V soboto je bil deportiran v Italijo zloglasni laški slepar Charles Ponzi, ki je pred 13. leti izvabil iz lahkovernih Amerikancev milijone dolarjev in jim obetal 50 odstotkov dobička na investicije. Slepar je bil prijet in obsojen v 12 let zapora, katerega je pred nekaj meseci prestal, nakar je bil obsojen, da bo deportiran. S parnikom Vulcania je včeraj bil poslan v Italijo zaeno z 22 drugimi deportiranci. Njegova žena, rojena Amerikanka, je ostala v Zed. državah.

—o—

Politična seja v Madisonu

V petek večer, 12. oktobra, se vrši ob 7. uri politična seja Davey-for-Governer kluba pri Mr. Frank Beretiču na Dock Road, Madison. Vsi slovenski državljani iz Ashtabula, Geauga in Lake county so vabljeni. Pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje. Za te okraje je Mr. Beretič postavljen kot kampanjski vodja. Med drugimi bodo govorili tudi naš odvetnik Mr. John L. Mihelich, bivši councilman, Mr. Anton Grdina in drugi.

Poroka Mr. Brusa

V sredo, 10. oktobra, se poroči Miss Lillian Tekaučič, hčerka Mr. in Mrs. Joe in Lena Tekaučič, 1207 E. 170th St., z dobro poznanim slovenskim fantom in trgovcem, z Mr. Albert Brusom, 14516 Sylvia Ave. Poroka se vrši v sredo ob 9. uri zjutraj v cerkvi Marije Vnebovzete na Holmes Ave. Sorodniki in prijatelji obeh družin so prijazno vabljeni k poročni slavnosti v cerkvi. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado, na leto $5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto $5.50; pol leta $3.00 Za Evropo, celo leto $8.00. Posamezna številka 3 cente

SUBSCRIPTIOIN RATES:
U. S. and Canada $5.50 per year; Cleveland by mail $7.00 per year
U. S. and Canada $3.00 6 months; Cleveland by mail $3.50 for 6 months
Cleveland and Euclid by carriers $5.50 per year, $3.00 for 6 months
Single copies 3 cents. European subscription $8.00 per year

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 237, Tues., Oct. 9, 1934

Italijanske aspiracije na škodo Jugoslovanov

V včerajšnjem članku smo orisali v površnih potezah trpljenje našega naroda pod Italijo, danes pa bomo pokazali na italijanske aspiracije, ki jih goje Italijani na škodo našega ljudstva v Julijski krajini in Jugoslaviji.

Julijska krajina je za Italijane prva etapa njihovega imperialističnega programa, njihovih ekspanzivnih naporov, njihovega "triumfalnega pohoda," ki naj jih dovede do končnega cilja: do rimskega imperija, ki naj ima v Evropi in v svetu sploh vodilno vlogo. Nadaljne etape tega programa so: Dalmacija, Albanija, pridobitev za svoje cilje (ali zasužnenje) Grške in Bolgarije ter končno razbitje Jugoslavije, kateri bi se imeli odvzeti predvsem slovenski kraji, da se razdelijo med Avstrijce in Lahe, severni kraji za Madžare in morda še za kakega prijatelja, ostanek pa naj bi se razdelil na razne samostojne države: Srbijo, Hrvatsko in Črno goro. Zakaj si je Italija postavila za te naše pojme in naše interese naravnost peklenski cilj? Evo, zakaj!

Pravi in končni cilj italijanske zunanje politike, odkar obstoji moderna Italija, je: zagospodariti nad vsem Sredozemskim morjem. (In ko pišemo ta članek, prihajajo iz Rima in Pariza vesti o sklepu francosko-italijanske zveze, katere zveze en pogoj je baje, da prepustijo Francozi Italijanom proste roke v pogledu kontrole Sredozemskega morja . . . Kakor se poroča, so Francozi v to pristali, in če je to resnica, si lahko mislimo, s kakšnimi čuvstvi so vzeli naši ljudje tako v Julijski Krajini kakor v Jugoslaviji to vest na znanje! Op. ured.).

Ako bi Italijani to dosegli, so prepričani, da bi bil s tem dosežen in obnovljen "Rimski imperij" in da bi bila Italija kakor pred dvatisoč leti prva sila na svetu, saj je bazen Sredozemskega morja od pamtiveka prva zibelka kulture in civilizacije, najvažnejše svetovno križišče in v preteklosti izhodišče vsakega pravega napredka.

Predpogoj ,da more Italija zasledovati svoje cilje v Sredozemskem morju, je ta, da ima mir v Jadranskem morju, ki je s strateškega in ekonomskega stališča le en sektor, četudi zelo važen, Sredozemskega morja. In le če je ta sektor popolnoma v njeni oblasti, to se pravi, če postane Jadransko morje zares to, kar oni hočejo, "Mare nostro" ali čisto navadno italijansko jezero, ki ga oni lahko zapro pri prehodu v Sredozemsko morje v Otrantskem zalivu, bi v tem slučaju Italijani mogli računati na uspehe v svoji sredozemski politiki. Iz tega razloga je videla Italija že v Avstriji svojega največjega sovražnika in se proti njemu borila.

Seveda, ko se je Italija borila proti Avstriji, ni računala s tem, da bo na njenih ruševinah na drugi strani Adrije nastala velika in močna Jugoslavija. **Proti današnji državi Jugoslovanov je zato Italija ves čas vojne, pa tudi na mirovni konferenci vodila ogorčeno borbo, kakor jo vodi še dandanes za razpad Jugoslavije!**

Ne more biti nobenega dvoma, da kakor je v odločilnem trenutku — koncem leta 1918 — enodušna volja Jugoslovanov na mah uničila in napravila smešne vse italijanske intrige proti jugoslovanskemu ujedinjenju, tako bodo tudi sedanje in eventuelne bodoče intrige — pa naj nam povzročijo med tem še toliko škode — v odločilnem trenutku padle v vodo in postavile italijansko diplomacijo na postave **smešnih pritlikavcev, ki se hočejo s triki in intrigami boriti proti naravnim zakonom in geniju velikega jugoslovanskega naroda!**

Iz življenja naših pionirjev

UREJUJE A. G.

(Po pripovedovanju Frank Butala piše A. G.)

Sedaj se je karavana ustavila. Nagovoril nas je naš vodja, Rev. Jeram sledeče:

"Dragi moji, od tukaj lahko vidite vaše bodoče posestvo daleč tam v dolini, ki se imenuje Rajska dolina (Eden Valley). Tam si bomo postavili svojo lastno slovensko kolonijo."

Nekateri iz Minnesote so zavpili: "Mesto se bo imenovalo Jeram!"

Po kratkem oddihu smo odrinili nizdol po blatni poti. Nekoliko nižje doli so se začeli že pašniki, kjer se je paslo nekoliko goveje živine in konj. Blizu poti se je pasel osliček, ki je zbudil našo radovednost. Na našem vozu, ki je bil nekako bolj v sredi karavane, sva sedela skupaj z nekim starejšim možem, ki je znal igrati tudi na harmoniko. V starem kraju je bil pri godbi. Nekaj časa gleda in opazuje tistega osla, potem se pa obrne do mene in me vpraša, če imam kakega brata.

"Ne tukaj v Ameriki, pač pa ga imam v starem kraju," mu odgovorim. "Ampak če me že vi sprašujete po moji žlahti, mi pa še vi povejte, če imate kakega brata."

"Da, imam ga," mi odgovori. "Moje ime je Korče in moj brat je, le poglej, ravno sedaj riga, tistile osliček, ki sem tamle pase."

"Pa, gospod Korče, saj to je vendar osel in ne človek."

"Vem, da je osel in jaz sem tudi osel, ki sem se dal zapeljati, da sem sedaj prišel sem."

Zadaj na vozu so sedele ženske, ki so slišale najin razgovor ter so zagnale velikanski smeh. Vsa karavana se je bila ustavila za nekaj časa radi tistega osla.

Vozili smo se vedno nižje in nižje. Tukaj so bili že boljši pašniki in videli smo velikanske črede goveje živine in konj. Vse to je spadalo že v našo kolonijo. Končno pridemo v ravnino, kjer je bilo kakih 500 akrov rodovitne zemlje. Po sredi je tekel bister potok s zelo zdravo pitno vodo. Na zapadni strani tega potoka je stala hiša, podobna starodavnemu hotelu z dvema nadstropjema. Bilo je več sob spodaj in zgoraj. Eno večjo sobo spodaj smo namenili za našo kapelico. Moški so postavili notri lep oltarček in ženske so ga okrasile. Maša se je brala enkrat na teden, če je bil duhovnik doma. Včasih je bila na dva tedna, včasih pa po cel mesec ne.

Na drugi strani je bila hiša, v kateri smo napravili svojo prodajalno, mesnico in grocerijo. Mr. Murnik je bil nastavljen za pisarja in prodajalca začasno.

Na drugi strani našega "hotela" so bili skednji in hlevi za domačo živino in prešiče ter prostor za perutnino, katere je bilo zelo mnogo. Za hlevi so bili sadni vrtovi. Imeli smo tudi ograjen prostor za udomačene konje (divjih je bilo zelo mnogo na prostem) in za krave s teleti.

Goveje živine in divjih konj, ki so se pasli višje v hribih, je bilo toliko, da jih ni bilo za prešteti. Tudi divjačine je bilo dosti: zajcev, srn, jelenov, še celo medvedje in volkovi. Po gozdih so prepevali razni lepo pisani ptiči, da je bilo veselje.

V koloniji je bilo nas nekoliko mladih, drznih dečkov, ki smo hoteli biti cowboyi. Vsak je dobil po enega konja in puško z municijo. Mr. Martin "von Konda" je bil pa "big boss," ki je živino preganjal s hribov v dolino. To je bil tisti Martin "von" Konda, ki je pozneje v Chicagu ustanovil list Glas svobode in je bil poznan po širni Ameriki.

Neke nedelje zjutraj nam je bilo naznanjeno, da je prišel iz San Francisca Rev. Jeram in da bo maša, katere se moramo vsi udeležiti. Ko smo se preoblekli, se vsi podamo v našo kapelico. Po maši smo se nekoliko porazgovorili in Father Jeram nam je rekel, da bomo imeli popoldne sejo na vrtu pod košatim drevesom. Res, seja se je vršila in Rev. Jeram nas je nagovoril:

"Dragi moji rojaki, prijatelji in farani! Rad bi videl, da bi se vršila stvar v redu naprej. Predvsem potrebujemo tukaj osebo, ki bi nekaj več vedela o trgovini in o knjigovodstvu. Tudi pošto bomo dobili tukaj, torej bomo morali imeti tudi poštarja. Ali je kak moški med vami, ki bi bil kaj takega zmožen?" Nihče se ne oglasi. Nato pa vstane Bartol Novak iz Clevelanda, s katerim sva bila skupaj pri društvu sv. Vida, pa vstane in pove, da ve za mladega fanta, ki bi bil sposoben za ta posel, zna dobro slovensko in nemško, pa tudi nekoliko angleščine. Ta fant je Frank Butala.

Rev. Jeram je dal poklicati tistega dečka, da se ga vidi. Takrat sem stal za debelim hrastom in sem vse dobro slišal. Stopim naprej in Rev. Jeram me vpraša: "Ali bi bil ti zmožen sprejeti in opravljati delo, o katerem smo zdajle govorili?"

"Ne, Father," je bil moj jasen odgovor. "Prvič sem še premlad in tudi denarja nimam, da bi šel nekoliko v šolo in se bolj izobrazil v angleškem jeziku."

"Kaj mislite možje," je vprašal Rev. Jeram navzoče, "slišali ste odgovor."

"V šolo ga dajmo za nekaj časa," se je slišal odgovor od vseh strani.

"Ali šole stanejo denarja." je pomišljal naš vodja.

"Bomo pa plačali vsi skupaj!" se je slišalo od vseh strani.

Takrat sem bil star devetnajst let. Drugo jutro me pokliče Rev. Jeram k sebi in mi reče: "Ljudje so te izvolili, da te pošljemo v šolo v San Francisco, da se boš izučil za tisto delo, kakor smo se včeraj dogovorili."

"Dobro, šel bom v šolo in pridno se bom učil," obljubim.

"Dobro, jutri zjutraj pridi k spovedi in sv. obhajilu, potem bova pa odrinila."

Ob devetih zjutraj drugi dan sta bila osedlana dva konja za naju. Rev. Jeram mi ukaže, naj ne nosim seboj nobene prtljage, da se bo že vse v mestu dobilo. Zajahava konje in odrineva na dolgo pot. Jezdila sva do mesta Ukioh, tam sva sedla na vlak in potem z ladjo do San Francisca. V San Franciscu naju je sprejel Mr. Lang, Američan, prijatelj in takorekoč partner ali kompanist z Rev. Jeramom. Mr. Lang je vprašal, kam je Rev. Jeram namenjen s tem dečkom. Pove mu, da v Jezuitski kolegij, da se izuči angleščine, knjigovodstva in drugega.

Potem sta me najprej peljala na Market Street, kjer sem dobil vso novo obleko, spodnjo in vrhnjo, čevlje, klobuk in sploh vse. Ko sem se preoblekel, sem pa res izgledal kot mestni gospodič. Nato sta me peljala v kolegij, kjer so me vpisali v šolo. Dobil sem svojo sobo in posebnega učitelja.

V kolegiju sem bil menda štiri mesece. Hrano sem imel dobro, stanovanje lepo, samo ven me pa niso pustili drugam kot v cerkev. Na uho mi je prišlo, da je v naši koloniji nekaj nesporazuma in da so nekateri že odšli iz naše vasi in prišli v San Francisco iskat dela. Vzroka tega nesporazuma nisem vedel, zvedel sem ga pa pozneje, ko sem prišel nazaj.

Ko pridem nekega dne po hodniku, zagledam Rev. Jerama in Mr. Langa, ki sta me prišla obiskat. Po kratkem razgovoru smo šli k nadzorniku, katerega je Rev. Jeram vprašal, kako sem se kaj učil. Ta mu je povedal, da sem se dobro učil in da bom že kos nalogi, ki mi je odmerjena v naši koloniji.

Rev. Jeram me je tedaj vzel iz šole in podali smo se nazaj. Zopet smo se odpeljali z ladjo in potem z vlakom do Ukiah in potem pa s konji domov. Malo pred nočjo prideva do samotne hiše, ki je bila za nekako prenočišče potnikom, največ zlatoiskalcem, ki so vedno hodili po teh potih. Drugo jutro pa zopet na konje in na težavno pot čez gorovje proti naši Rajski dolini. Vsa izmučena prideva končno domov. Tukaj so mi odločili malo sobico za stanovanje. Potem so mi prinesli knjige, da pregledam račune. Računi in knjige so bile zelo zmešane, da se človek skoro ni mogel spoznati iz njih. Skušal sem, da bi spravil račune v red, da bi naselbina vedela, pri čim da je.

Dalje prihodnjič

———o———

Kaj takega še ni bilo v Newburgu!

Cleveland (Newburg), O.— Kdo se ne spominja zadnje zime, kako izredno mrzla je bila. Ni prijetno misliti na njo, vendar resnica je, da je bilo mnogo trpljenja radi nje. Naše šole so bile precej prizadete radi mraza in več ko enkrat so morali naši šolarji ostati doma, ker je primanjkovalo potrebne kurjave. Se reče, za to so bili šolarji gotovo "hvaležni." Mnogokrat so pa tudi v šoli trpeli nekoliko mraza, ker ni kazalo, da bi se šola vse mrzle dneve zaprla. Spominjamo se tudi da je bilo še v cerkvi marsikaterikrat neprijetno mrzlo.

Zato se je "ogrela" naša Sout End Improvement liga, da stori potrebne korake, da se prepreči kolikor mogoče nepotrebno trpljenje našim šolarjem radi mraza. V sredo večer, 10. oktobra, priredi South End Improvement liga takozvani "Variety Show," kar bo nekaj popolnoma novega in izvanrednega za našo naselbino. Preostanek te prireditve gre za kurjavo šle sv. Lovrenca.

Nastopili bodo splošno znani rokoborci in wrestlerji. Kazale se bodo tudi govoreče slike, kar bo prvič v naši dvorani. Nastopili bodo tudi izvrstni pevci v točkah, ki vsebujejo solospeve, duete in Rozmanov "groggy kvartet," kateri se je ustanovil v dratovni. Eden izmed solistov bo naš znani irski Slovenec, Mr. Edward McEwen, ki bo zapel nekaj pristnih slovenskih pesmi.

Zanimanje za to prireditev je ogromno. Trgovci in razne tvrdke, s katerimi posluje naš newburški svet, oglašajo skoro sto procentno v našem obširnem programu. Zanimajo se pa tudi naši številni prijatelji s tem, da so posegli malo globlje v žep in prispevali dolar ali več v ta namen.

Vstop k tej prireditvi je samo 25 centov. Ako hočete imeti veliko užitka za malo ceno, tedaj pridite gotovo v sredo 10. oktobra v Slovenski narodni dom na 80. cesti. Več podrobnosti glede te prireditve boste gotovo čitali še od drugih dopisnikov od dne do dne. Zato pa malo pomislite: kaj pa, če bi se nihče ne brigal zanje, — ta misel naj vse navduši za gotov poset te prireditve. Na svidenje v sredo večer vam kliče

odbor South End Impr. lige.

———o———

Nekaj novega v Newburgu

Pa naj kdo reče, da Newburžani vsega ne zmoremo! V sredo, 10. oktobra, bodo imeli vsi ljudje priložnost videti nekaj novega in nekaj takega, kar še ni bilo, odkar svet stoji, se reče, kar smo mi živi. Sprijelo se bo kar šest močnih ljudi, po dva in dva naenkrat. To bo rokoborba, da še v velikem mestu New Yorku niso videli kaj takega. Ljudje gredo na tisoče milj daleč, da vidijo rokoborbe in da čestitajo zmagovalcem. V Newburg pa ni tisoč milj daleč, zato bomo gotovo vsi navzoči. Pa to še ni vsa privlačna sila. Bo še veliko novih in zanimivih točk na programu. Med raznimi zanimivostmi bodo tudi govoreče premikajoče slike. Z navadnega platna se bo slišal ljudski glas, kakor bi se pogovarjali na cesti ali doma. Res, čudna iznajdba človeškega razuma. Naše priljubljene pevke: Verček, Grozdanič in druge nas bodo razveseljevale s svojim krasnim petjem.

In vse to nam bo preskrbela v sredo večer South End Improvement liga v dvorani SND na 80. cesti. Začetek programa bo ob 7:30 zvečer. Ves preostanek te prireditve gre za kurjavo šole sv. Lovrenca. Naša dolžnost je, da se odzovemo vabilu omenjene lige. Vedimo, da odbor se ne trudi za to, da bi imeli odborniki ali članstvo koristi. Trudijo se zato, da bodo naši otroci v zimskih dneh imeli tople šolske sobe. Kako bi vam bilo težko, skrbni starši, če bi morali biti vaši otroci v zimskih dneh pri mrzli peči. Skrbeli bi, da si nabavite potrebnega kuriva. Tudi vodstvo South End Impr. lige si je začrtalo hvalevredno idejo, da za zimo preskrbi tople šolske sobe, ne zase, ampak za naše otroke. Vsa čast jim! Dajmo jim priznanje s tem, da napolnimo dvorano. Torej vsi, prav VSI pohitimo omenjeni večer v dvorano Slovenskega narodnega doma. Vstopnina je samo 25c za osebo. Da je vstopnina tako nizka, je vzrok ta, da imamo vsi priložnost biti navzoči. Tudi bi bila škoda tak program zamuditi. Pričakujemo pa od vas, ki čitate te vrstice, da sklenete, da se boste gotovo udeležili. Ako pa veste, da vaš prijatelj, vaš sosed, ne bo bral tega, dajte mu te vrstice prebrat. V nadi, da bodo vsi Slovenci iz Newburga in okolice v sredo večer v dvorani SND, vam kličemo: dobrodošli!

Odbor.

Vesti iz domovine

Devetletna cigančica je izvršila roparski napad.—Pri neki železničarski družini v Bršljinu nedaleč od Novega mesta se je pred tednom nastanil 76letni Američan Franc Polikar, rojen v Zelenikih, občina Škofja Loka. Petični mož, ki nima sorodnikov, se je zadržal nekaj tednov v Dolenjskih Toplicah, odkoder je prišel v bližino Novega mesta, da si ga ogleda. Delal je v okolici vsak dan izprehode. 19 t. m. si je izbral za izprehod romantično pot za Krko, po kateri meščani in meščanke radi hodijo v Prečno, kjer imajo lepo farno cerkev s priprošnjikom sv. Antonom. Nenadno pa so se na tej poti pred Američanom pojavili trije cigančki in ga zaprosili za miłodare. Ker so mu bili vsi trije všeč, se je mož izkazal darežljivega in jim podaril več dinarjev. Pri tem je 9-letna Malka Brajdičeva opazila, da ima Američan v zadnjem hlačnem žepu debelo listnico. Hitro je skočila za Američanov hrbet, izvlekla debelo listnico in zbežala proti bršljinskemu gozdu ko srna. Seveda sta tekla za njo tudi ostala tovariša, 9-letni ciganček in 14letna ciganka. Ves osupljen je Američan stopil malo hitreje za njimi in tako prišel do bršljinskega kamnoloma, kjer sta drobila kamenje dva odrasla cigana, Andrej in Karel Brajdič. Mož ju je prosil za pomoč, naj izsledita za dobro nagrado tatinske cigančke. Ponudbo sta sprejela in stekla v Žabjak, kjer ima 49letna ciganka Marija Brajdičeva postavljen svoj šotor. Iz šotora sta cigana v resnici prinesla začudenemu Američanu listnico, v kateri pa je bilo samo 4200 Din, medtem ko je bilo po Američanovi izpovedbi v listnici prej 8000 Din. Za storjeno uslugo je hotel Američan oba cigana nagraditi še z 200 Din. To so pa preprečili orožniki, ki so bili takoj na mestu. Aretirali so oba podjetna cigana kakor tudi staro ciganko Marijo Brajdičevo, kateri so otroci izročili denar, ki ga je skrila v gozdu nekam pod mah. Vse tri zvite cigane so orožniki odvedli v novomeške zapore.

—Nevarno ga je obstrelil.— Nedavno so prepeljali v ljubljansko bolnišnico precej hudo ranjenega 27letnega posestnika Jožefa Gartnerja iz Selc nad Škofjo Loko, ki ga je nevarno obstrelil posestnik Janez Rihteršič. Gartner je približno pred pol letom kupil na javni dražbi Rihteršičevo posestvo in od tega dne je postal Rihteršič njegov smrtni sovražnik. Prežal je samo na priliko, da bi se osvetil. Usodnega dne je prišel pred Garterjevo hišo in brez vsakega povoda streljal na Gartnerja, ki mu je več šiber obtičalo v desni in levi nogi. Rihteršič se bo za svoje nepremišljeno dejanje zagovarjal pred sodniščem.

—Strašna nesreča na Jesenicah.—Preteklo nedeljo dopoldne je tovarniški delavec na Javorniku, 57-letni Martin Valentar, ki je v odelku na Javorniku pri tkzv. poglobljeni peči nekaj popravljal. V taki peči se s pomočjo plina obdrži belo žareče železo do predelave, ko ga dvignejo iz peči in položo pod valarje, ki ga izvaljajo v pločevino, ali železne palice. Peč je pokrita z večdelnimi vratmi, ki se odpirajo mehaničnim potom. Pri tej peči torej je imel Valentar opravka, ko je z drugimi tovariši hotel s pomočjo plinskega ognja izravnati nekak drog. Pri tem mu je drog izpodrsnil in ubogi delavec je padel z vsem životom na razbeljeno peč, pri tem pa mu je še velika količina plina puhnila v obraz. Ako bi bil ponesrečeni sam pri peči, bi itak ne ostalo nič od njega, tako pa so ga takoj dvignili in mu nudili prvo pomoč. Po životu je bil tako opečen, da mu je meso skoraj od kosti odstopilo in le malo je bilo upanja, da bi okreval od takih strašnih opeklin. Prepeljali so ga v tovarniško bolnišnico, kjer pa je po petdnevnem strašnem trpljenju podlegel. Pokojni je bil oče devetih otrok, od katerih trije še niso preskrbljeni.

—Smrtna nesreča na glavnem kolodvoru v Ljubljani.— Pred dnevi je bil premikač Jakob Jeraj, kakor običajno zaposlen pri premiku na glavnem kolodvoru za carinskim skladiščem z večjo skupino sodelavcev. Med premikom tovornega vlaka mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da ga je zgrabilo kolesje stroja in ga nekaj časa vleklo za seboj. En sam pretresljiv smrten krik se je izvil nesrečnemu Jeraju iz grla, potem pa je bilo končano vse. Obležal je na mestu mrtev. Poklicani reševalni avto je bil takoj na kraju nesreče, njegovega posredovanja pa ubogi Jeraj ni več potreboval. Pogled na iznakaženo, iz neštetih ran krvaveče truplo je bil grozen. Kolesje mu je zgornji del skoraj povsem odtrgalo od telesa.

Ponesrečeni Jakob Jeraj je bil star 46 let in doma v Smledniku. Stanoval je v lastni hiši v vasi Dvor pri Št. Vidu, ki si jo je v teku let službovanja pri železnici z največjim trudom postavil s prihranki od svoje skromne plače. Njegova smrt je tembolj tragična, ker je Jeraj oženjen in je njegova družina izgubila z njim svojega skrbnega rednika in dobrega očeta.

—V enem tednu trije požari. Komaj je preteklo teden dni, odkar je gorelo v Žužemberku in v bližnji vasi Klečet, že je zločinska roka zanetila nov požar. Topot pri posestniku Jožetu Horvatu v Dišeči vasi, pol ure od Žužemberka. V petek zvečer so šli domači že počivat, razen gospodinje, ki je ličkala koruzo. Naenkrat zasliši prasketanje. Ko je stopila iz hiše, je videla, da je kozolec v plamenih in da se je vnemala že hiša. Hitro je sklicala domače in sosede, ki so koj prihiteli na pomoč. Pribrzeli so tudi gasilci iz Šmihela z motorno brizgalno ter iz Zagradca z ročno brizgalno. Združenim močem se je posrečilo preprečiti, da ogenj ni uničil vse domačije. Zgorel je kozolec in pod ter ostrešje hiše. Škode je okrog 20 do 52 tisoč dinarjev, zavarovan pa je bil Hrovat samo za 8000 dinarjev. Ogenj je bil očividno podtaknjen. Posestnik Horvat je hudo prizadet, saj je stoodstotni invalid in ima pet nepreskrbljenih otrok. Zgoreli so tudi vsi poljški pridelki.

Če verjamete, al' pa ne . . .

Mama je nesla bebiko v posteljco zvečer, jo lepo pokrila in prekrižala, ter ji rekla, naj sedaj lepo zaspi.

"Kar lepo zaspančkaj, punčka moja! Midva z atom greva malo na izprehod in bova kmalu nazaj."

Bebika je pa tiho ihtela: "Mama, mene je strah. Naj pride k meni sestra Berta, če greš ti ven."

"Berta mora v kuhinji pomivati posodo. Nič se ne bojsaj bo ljubi Bogec pri tebi."

Bebika je pa kar naprej ihtela in končno rekla:

"Mama, veš kaj, Berta naj pride sem k meni, ljubi Bogec naj gre pa v kuhinjo pomivat posodo."

Rezervirajte si nedeljo 28. oktobra za S. N. Čitalnico.

Prigode lovcev v malajskih džunglah

(Izvirni prevod za "Ameriško Domovino")

Končno sem pristal, da grem ž njim v njegovo pokrajino, kjer sem sklenil, da ne bom lovil samo tigrov, pač pa vse, kar mi bo prišlo pod roko. Zelo sem si želel par velikih nosorogov in kakega tapirja, zato sem se pripravil, da ostanem, če treba, dolgo tam. Svetoval sem mu, naj pošlje nakaj svojih ljudi naprej, da bi nam prišli naproti s sloni, ko bi se izkrcali iz čolnov koncem Kelantan reke. Na ta način mi ne bo treba izgubljati časa s čakanjem. On mi je zagotovil, da so njegovi sloni že tam, ker je ukazal, da ga morajo tam čakati, dokler se ne vrne. Tako smo se torej naslednji teden vkrcali ter se odpeljali po reki do glavnega mesta Kelantana, takoj sledeči dan pa smo odrinili južno po isti reki. V neki vasi smo res našli štiri njegove slone, ki so tam s svojimi mahouti ali gonjači čakali nanj. Tu smo se ustavili štiri dni, kjer smo naložili vse potrebščine in zaloge na slone, nakar smo odrinili proti njegovi vasi, kar je pomenilo štiri dni potovanja skozi džunglo.

Tu sem vzel s seboj šestdeset mož ter si ogledal pokrajino, da vidim, kje bi bil najpripravnejši kraj za nastaviti mreže in pasti. Domačini so mi zagotovili, da je v pokrajini mnogo srn, mrjascev in tapirjev, ki so pa zelo plašni. Ukazal sem narediti past, katero sem nastavil tigrom in leopardom, nato pa sem naročil, naj spleto iz ratana mreže, in sicer velike in majhne, katere smo obesili na drevje.

Enake predpriprave sem ukazal podvzeti v nadaljnih dveh vaseh, preden smo dospeli do Tukujeve vasi. Dospevši v njegovo vas, nas je že čakalo radovedno ljudstvo, ki je kar gorelo od hrepenenja, da vidi "Man Gaha" ali "Gospoda Slona." Ko sem nekaj dni počival in slišal neštevilno zgodb o tigrih, ki terorizirajo pokrajino, sem sklenil, da je najbolje, če jih obkolim s sloni.

Ker so tigri prav tako strahopetni, kakor so zahrbtni in ker jih je težko zaslediti, zato je samo ob sebi razumljivo, da so morali biti moji pomočniki samo zanesljivi ljudje, na katere sem se mogel v vseh slučajih zanesti. Zagotovil sem jim, da so v skupinah varni pred tigrom in jim rekel, če pokažejo pred tigrom neustrašen nastop, se bo slednji bolj bal njih kakor pa oni njega. Začel sem s tem, da sem naročil nekaterim možem, naj izdelujejo in nastavljajo mreže in pasti, dočim sem z drugo skupino mož, jahaje na slonih, preiskoval džunglo in obšel vsa znana napajališča živali. Tedaj sem sklenil dati izkopati jame in izobesiti mreže; pasti sem nameraval postaviti pozneje, ker sem se hotel v prvi vrsti poslužiti mrež.

Ko je bilo vse pripravljeno, da začnemo z lovom naslednje jutro, je pritekel v vas nek domačin, ki je na vso sapo kričal: "Re-mov, sa-tan" (hudičev tiger)! Mož se je v vasi skoraj zgrudil od strahu in utrujenosti. Jaz sem ga pomiril, ker sem bil nestrpen, da izvem njegovo prigodo. Ko si je za prvo silo opomogel, mi je povedal, da so on, njegova žena in njiju hči nabirali suhljad komaj sto jarkov od svoje koče. Nenadoma pa je planil iz gošče velik tiger, ki je z enim udarcem šape pobil na tla njiju hčer, nato pa jo odvlekel v džunglo. Mož je naglo spravil svojo ženo v kočo, kjer jo je pustil, sam pa pritekel sem, da pove to grozno novico.

Ker je bilo že prepozno popoldne, da bi mogel kaj podvzeti, sem naročil Tunku Solemanu, naj obvesti vse svoje zmožne ljudi; alarm je bil odposlan z bobnanjem na votla debla, katero bobnanje je slišati po cele milje daleč, in kdor domačinov to sliši, ve, kaj pomeni. Nato sem svetoval Tunku, naj odpošlje pet ali čest mož s človekom, ki nam je prinesel vest, nazaj v njegovo kočo, kjer naj ostanejo ž njim, dokler ne prispemo mi naslednje jutro. Kmalu nato so začeli vreti skupaj možje iz sosednih vasi, ki so slišali bobnanje na votla debla. Ti so imeli ostati v naši vasi preko noči, nakar smo imeli naslednje jutro, takoj po zajtrku, odriniti na lov. Vso noč je vladalo v vasi veliko razburjenje in na spanje je malokdo mislil; povedal sem možem, da se ne vrnemo prej, dokler ne usmrtimo tigra. Nekateri možje, med temi zlasti glavarji, so imeli stare puške, ki so jih nabijali pri koncu cevi. Med te može sem razdelil od svojega smodnika in šiber, kajti vedel sem, da so res dobri strelci, na katere se smem zanesti.

Komaj se je zdanilo, smo se dvignili na pohod. Bilo nas je petdeset mož; Tunku in še dva glavarja, ki so bili oboroženi s starimi puškami, so sedeli na prvem slonu, dočim sva Ali in jaz sledila na drugem, ozadje pa je tvoril tretji slon, ki je nosil razne potrebščine in zaloge, kajti imel nisem niti pojma, koliko časa bomo morali ostati v džungli. Dasi mi je Tunku ponovno zatrdil, da so sloni izvrstno "brekani" in trenirani, se vendar nisem hotel preveč zanašati nanje. Sedeti na slonu in se počasi zibati naprej, je ena stvar, loviti tigre s sloni pa druga. Sloni, ki jih hočete rabiti za lov na tigre, morajo biti izborno trenirani, imeti pa morajo tudi mnogo izkušnje in neustrašenosti. Bilo bi naravnost blazno početje, če bi se podali na lov za tigri na slonu, ki nima še tozadevne izkušnje. Dalje postane včasih tudi usodno, če izstrelite puško raz njegov hrbet, če žival tega ni vajena. Zato sem sklenil, da če izsledimo tigra in ga spravimo v zagato, da stopim s slona ter peš dokončam lov, če bosta okolica in tla to dovoljevala.

(Dalje prihodnjič.)

—o—

—Čakovec proglašen za mesto.—V smislu novega zakona o mestnih občinah je bil trg Čakovec v Medmurji v nedeljo svečano proglašen za mesto Svečanost je bila združena s službo božjo in slavnostnim zborovanjem.

—o—

Oglasi v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober vspeh.

Vsak dan ena

Ali smejo kaditi v kongresu?

Vsled odredbe senata in kongresa Zed. držav, ni dovoljeno kaditi v nobenih teh zbornic. Do leta 1871 ni bilo v tem oziru nobenega odloka. V tistem letu pa sta zbornici sprejeli odloko, da je v zbornici in na galeriji prepovedano kaditi. Do tega časa se je trpelo kajenje v zbornici. Leta 1896 se je pa še dodalo, da nobena oseba in ob nobenem času ne sme kaditi v zbornici.

Od Soče do Jadrana

—Vojaki ustrelili domačinko v Baču. Št. Peter na Krasu, avgusta 1934. — Na Baču so imeli 15. avgusta t. l. na Veliki Šmaren vojaki in baje tudi miličniki vojaške vaje. Po nesreči ali nalašč, kar se ni dalo ugotoviti, so ustrelili domačinko 55 let staro I. Faturjevo. Pravijo, da je, ko sta z možem slišala streljanje, sta stopila na hišna vrata, da bi videla, kaj se godi na vasi. Med tem pa jo je že zadela krogla in je obležala na mestu mrtva. Vojaki so se hoteli otresti vsake odgovornosti in so trdili, da jo je ustrelil sin. Komisija pa je ugotovila, da je Faturjevo zadelo vojaško strelivo.

—Aretiranci iz Krvavega potoka izpuščeni. Trst, septembra 1934. — Z majhno zamudo prinašamo pravočasno sprejeto vest, da so bili vsi aretiranci iz Krvavega potoka in sosednjih vasi izpuščeni že prve dni tega meseca. Kakor je že našim čitateljem znano, je bilo ob priliki, ko je v avgustu pogorela ljudska šola v Krvavem potoku aretiranih okoli štirideset naših ljudi. Vsi so bili odvedeni v tržaške zapore, kjer so jim hoteli na vsak način naprtiti odgovornost za ta zločin. Že pri prvem poročilu, ki smo ga prinesli, smo jasno pokazali na nemožnost tega dejstva in tudi dokazali nedolžnost naših ljudi. Vestna preiskava tržaške policije, ki gotovo našim ljudem ni naklonjena, je sedaj to našo domnevo potrdila in s tem je bilo dano našim ljudem popolno zadoščenje, Ves strah, muke skrbi in preganjanja pa bodo ostala v vseh kot spomin na neljube gospodarje.

—Smrt Slovenske učiteljice v stari Italiji. Dne 29. avgusta je umrla v sanatoriju v Bari v južni Italiji gdč. Adrijana Fili, učiteljica v Materi, provinca Potenza v Basilicati. Pokojnica je bila hčerka knjigoveza g. Ivana Filija v Tolminu in sestra g. Janka Filija, trgovskega sotrudnika v Celju. Bila je absolventka tehninskega učiteljišča in je službovala 4 leta v Trenti in v Čepovanu, zadnja 4 leta pa v južni Italiji, kjer je zbolela in daleč proč od domovine umrla, stara komaj 28 let. Naj mirno počiva v tuji zemlji!

—Cesto Lokve — Ajdovščina popravljajo. Ajdovščina, sept. 1934. Cesto, ki pelje iz Lokev (Trnovska planota) čez križišče Male Lazne, pred mejo skozi Lokovec v Ajdovščino, širijo in popravljajo. Dvignili in razširili so tudi cestne podvoze. Z delom hitijo vendar letos popravilo ne bo še gotovo.

—Vse ceste ob meji spodkopane. Idrija, avgusta 1934. — Da so vse naše ceste, ki vodijo k meji ali pa ob meji spodkopane, je najboljši dokaz, ki se je pripetil pred kratkem v bližini Idrije. Neki tovorni avto, ki je peljal les iz obmejnih gozdov se je na cesti, ki pelje iz Godoviča v Idrijo kar na lepem vdrl v tla. Avto so morali raztovoriti in ga s pomočjo drugega zvleči z mesta. Pri reševanju avta so pomagale tudi vojaške oblasti, katere je neljubi dogodek zelo presenetil.

—o—

VOJNA V OZRAČJU

Še nikdar v zgodovini ni bilo ljudsko mišljenje tako zaposleno in osredotočeno na probleme vojne in miru, razorževanja in oboroževanja, kakor v naših časih.

Mir ni grožen samo po zrakoplovih, topovih in tankih. K vojnemu orožju se je pridružilo novo, mogočno sredstvo: radio. Komaj smo se radiu privadili kot ljubemu razvedrilu in čudesu medsebojnega občevanja, ko se že izcimuje v mogočno orožje dobrega in slabega.

Celo največji skeptiki morajo priznati koristnost radia, kadar opravlja take čudeže, kakor je klicanje pomoči za ponesrečence ali pa prinaša pomoči bolniku, o čigar bolezni se zdravniki-specijalisti pogovarjajo na razdalje tisočih milj.

Vloga radia pa ni omejena le na dobr odelno udejstvovanje. Vojna v ozračju med Hitlerjem in Avstrijo ga je pokazala svetu kot mogočno sredstvo napadalnosti, ki lahko premaga skoro sleherno oviro.

Važnost tega novega orožja spoznamo pač najbolje po nekaterih statističnih podatkih. V Franciji lastuje en milijon in tristo tisoč ljudi postavno prijavljene sprejemne aparate, v Nemčiji nad štiri milijone in pol in preko pet milijonov v Angliji. Evropski rekord nosi Danska, kjer pride na vsakih sto prebivalcev po petnajst sprejemnih aparatov.

Ne smemo se čuditi tej fantastični in vedno rastoči popularnosti radia, ako pomislimo da otvarja poslušatelju brezmejna obzorja. Slušatelj enostavno sedi v svojem naslanjaču in takorekoč posluša vse vesoljstvo. Aparat naravna na Nemčijo in že ga pozdravi neizbežni "Deutschland erwache" (Nemčija, zbudi se). Cene rib v Kopenhagnu, vremenske prilike v Švicarskih Alpah, opere v Milanu, maše v baziliki sv. Petra v Rimu — bogato izbero ima evropski radio-poslušalec. To kolosalna nova moč, ki uči, poučuje, vzgaja in nudi razvedrila, izpolnjuje veliko mero vedno rastočih družabnih funkcij, tako da se lahko smatramo upravičeno na pragu nove dobe: dobe radia.

Razne vlade so takoj spoznale učinkovitost novega sredstva, ki je lahko mogočen zaveznik ali pa nevaren nasprotnik. Mussolini smatra radio za pojav največje važnosti, posebno za podeželsko prebivalstvo. Izjavil se je že, da bo v bližnji bodočnosti že imela vsaka italijanska vas vsaj po en sprejemni radio-aparat. Medtem je dal naročiti sto tisoč aparatov, ki bodo nameščeni po šolah.

Hitler je šel še dalje. Minister nacijonalne propagande imenuje radio osmo silo sveta, medtem ko po njegovem naziranju tvori časopisje sedmo. V resnici bi bilo pravilneje, ko bi ga imenovali šestega, a zrakoplovstvo peto. Vodje tretjega Reicha se pripravljajo, da izkoristijo radio kot kolosalen upravni telefon. Hitlerjev govor v Siemensovih električnih tovarnah 10. novembra 1933 smemo resnično smatrati za pričetek nove dobe broadcastanja. Točno ob eni uri popoldne so zatrobile sirene mogočne tovarne, a takoj so isto storile sirene vseh nemških tovaren in ladij. Na vsem nemškem ozemlju je tisti trenutek postalo vse življenje dela, tako da je imel sleherni državljan priliko poslušati kancelarjev govor. Istočasno so valovi v ozfačju nesli njegov govor preko oceanov.

Rusija poseduje v bližini Moskve radio-središče, ki je eno izmed najbolj močnih na svetu. Kot priznan mojster v umetnosti propagande je sovjetska vlada kot prva spoznala neizmerne možnosti sistema. Moskva oddaja obilo v francoščini, angleščini, nemščini in, ako je potrebno, v kateremkoli jeziku sveta. Nje oddajanje je povzročilo v Nemčiji že nešteto škandalov.

Kaj zanimiv dogodek se je dogodil na Poljskem. Poslušatelji so se baš zabavali nad zvoki jazz-orkestra iz nekega varšavskega kabareta, ko jim je bil nenadoma poklonjen hud napad na diktatorja, maršala Pilsudskega. Tehniki Radio Polskego ali državne radio komisije so bili prepričani, da prihaja nadloga iz kabareta samega, vsledčesar so takoj odpeli prenosne žice. A kako so bili začudeni, ko je misterijozni glas kljub temu nemoteno nadaljeval. Šele pozno v noč so ugotovili, da je nekdo v bližini mesta Varšave prerezal kabelj ter pripel nato na žice svoj lasten oddajni aparat. Na mestu niso našli nikogar, čeravno je govornik pustil tamkaj svoj s pisalnim strojem pisan govor.

Uprav detektivska dogodivščina se poroča tudi iz Nizozemske. Policija je dolgo časa stikala za tajno oddajno postajo, ki je vršila komunistično propagando. Tekom ureiskave je prejel znani amsterdamski časnikar Molaert brezimno pismo, v katerem ga je nekdo pozival, naj si tajno oddajno postajo ogleda. Na določenem mestu sta ga čakala dva neznanca, ki sta mu zavezala oči, a se drugače obnašala njemu popolnoma dostojno in nad vse udvorljivo. Odpeljala sta ga v studio sam, kjer so mu odvezali oči ter mu dovolili, da je spregovoril par beser v mikrofon. Nizozemsko javno mnenje ne more odpustiti policiji, ker še do danes ni našla skrivne oddajne postaje.

Sovjetska propaganda potom radia je pojav sam zase, a inicijativa za uporabo radia kot ofenzivnega sredstva proti drugi državi je last Nemčije. Žrtev te propagande je Avstrija. Z mogočne postaje v Monakovem so bili oddajani dnevno pozivi na avstrijsko prebivalstvo, naj proglasi splošno stavko ter naj se pridruži pokretu nacijonalnega socijalizma, ki se zavzema za priklopitev Avstrije k Nemčiji. Skupen in odločen nastop angleških, francoskih in italijanskih diplomatskih krogov je šele lahko zaustavil to propagando.

Angleški veščaki strogo obsojajo take vojne v ozračju. Prav taki incidenti so se dogodili med Italijo in Jugoslavijo. Italijanski diplomati so vložili ugovor proti broadcastanju propagande iz Belgrada in Ljubljane. Zopet pa napadajo angleški krogi propagando, ki jo vrši potom radia na Balkanu Italija.

Celo na daljnem vzhodu so radio-zapletljaji. Z neke nankinške radio-postaje je neka Japonkinja, ki pa je kitajska državljanka, neprestano oddajala govore, ki so bili namenjeni prebivalstvu Mandžurije ter naperjeni proti Japoncem. Ko so uradni protesti ostali brezuspešni, so si Japonci pomagali s tem, da so začeli hudo protipropagando. Kitajci so zopet odgovorili s tem, da so povečali moč nankinške oddajne postaje.

Vojna potom radia se ne omejuje samo na propagando, pač pa tudi uničuje materijalno. Neke noči so bile španske oddajne postaje v Madridu heterodajnane od mogočne moskovske, a barcelonske po oni v Leningradu. Moskva se meša med oddajni čas Prage, kadar oddajajo s te postaje protisovjetsko propagando, medtem ko nadlegujejo Kopenhagen švicarske postaje.

Čezdalje večja postaja zahteva po mednarodni konferenci, ki naj bi razorožila radio. Mednarodni pravilnik za brezžično oddajanje potom radia je neobhodna potreba, kajti zračni volovi ne poznajo meja. Obstojajo sicer že pravila, a ta so nesmiselna in neprimerna. A kljub nujnosti rešitve, vendar se je amsterdamska radio-konferenca razšla, ne da bi kaj sklenila.

—o—

ALI BELI NARODI IZUMIRAJO?

Od leta 1650 do 1929 se je bilo prebivalstvo zemlje več kot pošestorilo. V istem času se je pa barvastvo pleme samo potrojilo. Toda življenska sila belega plemena, ki je bila tako vidna še v prošlem stoletju, se danes ne kaže več. Eno tretjino vsega prebivalstva na zemlji tvori belo pleme, toda po rojstvih pa belo pleme vidno zaostaja.

Danes korakajo germanska plemena, predvsem nemško, angleško in švedsko na čelu onih, pri katerih rojstva vidno padajo. Od leta 1873 so padla števila rojstev v Nemčiji za 44 odstotkov, v Angliji za 34 odstotkov, v Franciji za 30 odstotkov in v Italiji samo za 14 odstotkov. Nemčija ima danes samo 4.3 odstotka več rojstev kot smrtnih slučajev.

Pred svetovno vojno je imela Japonska ravno tako velike odstotke rojstev kot Nemčija, a če pogledamo danes v Japonsko, bomo videli, da ima trikrat toliko odstotkov rojstev kot Nemčija. Izmed vseh evropskih držav izkazuje samo še Poljska, da ni padla v odstotkih števila rojstev.

Nemčija šteje danes preko 60 milijonov prebivalcev. Ako bo šlo pa z rojstvi tako naprej, bo štela koncem 20. stoletja le 47 milijonov duš, torej nekako toliko, kolikor jih je štela leta 1880. In ako bodo šle stvari isto pot naprej, bo štela Nemčija leta 2050 toliko prebivalcev, kolikor jih je imela po Napoleonovih vojskah (1816) to je kakih 25 milijonov.

Germansko pleme v Evropi, ki je štelo pred svetovno vojsko eno tretjino vsega evropskega prebivalstva, kaže, da bo padlo v drugi polovici sedanjega stoletja za 27 odstotkov, torej da bo štelo le eno četrtino vsega evropskega prebivalstva.

Romansko pleme, ki je štelo ob času začetka sedanjega štetja časa skoro polovico vsega evropskega prebivalstva in je padlo v začetku sedanjega stoletja od ene tretjine na eno četrtino vsega evropskega prebivalstva, bo štelo ob sredi stoletja le še eno petino vsega evropskega prebivalstva.

Temu nasprotno pa bo slovansko pleme, ki se je zvišalo v teku sedanjega stoletja od ene tretjine na dve petini vsega evropskega prebivalstva, bo sredi stoletja štelo nekako eno polovico vsega evropskega prebivalstva.

Vse prebivalstvo naše matere zemlje šteje danes nekako dve milijardi duš. Po vsem proračunu izvedencev, bi naša zemlja po današnji tehniki poljedeljstva lahko prehranila deset milijard ljudi. Katera plemena bodo torej posedla še neobdelano zemljo? Ali bo to belo ali barvastvo pleme? To vprašanje bodočnosti se bo rešilo po plodovitosti mater. Kakor vse kaže, bodo nadvladovala barvasta plemena, ker vse kaže, da belo pleme nazaduje. Pri belem plemenu število rojstev vidno pada in to očividno namenoma.

V tem se pa vedno bolj meša tuja kri v razne narode. Tako se lahko računa, da je v Francozih do 15 odstotkov afriških plemen. Izmed 15 milijonov prebivalcev v Mehiki jih je samo še kake tri milijone belcev, v ostalem je pet milijonov Indijancev in drugi so pa Mestici (mešano pleme).

Za Zed. države se računa, da bo leta 1975 najmanj 16 milijonov črncev (danes jih je kakih 12 milijonov). Narast belcev v Zed. državah bo ponehal okrog leta 1960 in grozi, da bo začel takrat padati nizdol, medtem ko bo število črncev raslo. Vprašanje, če bo ostala Severna Amerika kontinent belcev, zavisi največ od priseljevanja iz Evrope. Pri Japoncih obratno se računa že sedaj letno na poldrugi milijon ljudi naraščaja.

Iz vsega tega se sklepa, da se bodo obdržala na površju le ona plemena in narodi, ki bodo predčasno skrbeli za naraščaj in kjer zagovorniki porodne kontrole ne bodo še imeli glavne besede. Vsekakor se lahko z gotovostjo reče, da bo prihodnje pleme, ki bo zagospodovalo nad Evropo — slovansko pleme in če se to ne bo držalo, ga bo izpodrinilo rumeno pleme. Seve, tega mi ne bomo dočakali.

DNEVNE VESTI

14,000 oseb bo zgubilo delo na razstavi

Chicago, 8. oktobra. Svetovna razstava v Chicagi bo zaprta 31. oktobra. Na razstavi je bilo stalno zaposljenih 14,000 oseb, umetnikov, policistov, uslužbencev v raznih razstavnih prostorih. 10,000 nadaljnih oseb, ki so bile poslane v Chicago od raznih kompanij, da slednje zastopajo, se bo vrnilo na svoja stara dela. Računa se, da bo še nekako šest mesecev po zaključku razstave do 4,000 delavcev na delu, da polagoma poderejo razne stavbe.

—o—

Turki streljali na francoske bojne ladje

Istanbul, 8. oktobra. Ko sta dva francsoka torpedna rušilca hotela zavoziti v Smirna zaliv, ki spada pod turško vojaško kontrolo, so Turki začeli streljati na francoske vojne ladje, ki so tudi odgovorile s streli. Francoski poslanik v Smirni je zahteval nadaljna navodila od svoje vlade.

—o—

Dobiva javno podporo, želi tudi deklo

Lamar, Colorado, 8. oktobra. Neki moški, ki se nahaja na javni podpori, je zahteval od dobrodelnih družb, da mu pošljejo tudi deklo, dasi nihče v njegovi družini ni bolan. Izjavil je tudi, da bi on in njegova žena rada dobila otroka. Uradniki dobrodelne družbe so mu le s težavo pojasnili, da enake zahteve niso v pravilnikih dobrodelne družbe.

—o—

Trije ruski šolniki obsojeni v smrt na vešalih

Taškent, Rusija, 8. oktobra. Na tukajšnji sodniji so bili trije učitelji in ravnatelji šol obsojeni v smrt na vešalih, ker so vodili šolo tako, da je nastal javen škandal. Šolniki so vabili mlada šolska dekleta k raznim orgijam in več slučajev posilstva se je pripetilo.

—o—

Ubit, ker je prodajal poceni pivo v Chicagi

Chicago, 8. oktobra. Michael Augistin, 40 let star, je bil napaden ponoči od dveh banditov, ki sta ga v sami srajci prepodila iz hiše in ga potem ustrelila. Obdolžen je bil, da je prodajal prevelike kozarce pive za 5 centov.

MALI OGLASI

POSEBNOSTI ZA TOREK IN ZA SREDO

Meso za juho, 2 ft. __15c

Riževe klobase, tri funte za _____10c

Domače sveže klobase, najfinejše, ft. __18c

Mleto meso, mešano, 2 funta za _____25c

Se vljudno priporočam vsem gospodinjam. Dve čedni trgovini:

LOUIS OSWALD

17205 Grovewood Ave.
731 E. 185th St.

Proda se ali zamenja

za hišo v Clevelandu v okolici slovenske cerkve, 50 akrov farma, ob tlakovani cesti, v Geneva, O., ob State Route No. 45. 12 akrov grozdja, stiskalnica na rjuhe, vse poljsko orodje, krave, kokoši in pridelek tega leta. Lepo poslopje. Vzrok prodaje je druga obrt. Oglasite se hitro pri Jos. Nosse, 1245 E. 55th St., Cleveland. (239)

V najem

se dajo tri sobe, kopališče, gorka voda. Spodaj. Rent samo $11. Vprašajte na 1106 E. 64th St.

(Oct. 9. 13. 15.)

Kača

Za "A. D." prestavil M. U.

"Velikan, ki ima drevo za gorjačo in take škornje, kakršne nosijo splavarji. Naenkrat, ko človek niti ne misli, se dvigne vihar, a za hrbtom ti vzrase v gozdu Peter Klepec in ti splaši konje, da si vse skup polomi tilnik in noge. Baje je bil za turških časov strašno močan mož ter se je s svojimi sedmimi močmi meril s samo večnostjo. Ali pa Čatež z kozličjo nogo. Kadar se ta razjezi, ti zagrabi za verigo in jo raztrga ali pa ti čevelj izpodmakne izpod kolesa ali pa ti ogenj zaneti v zavori, ti zameša in skrije šrango. . . Kakor so že take stvari. Da, voznik doživi marsikaj. . ."

Bič je počil, starec se je zamislil in umolknil. Nekje je čvrčal črček, kresnice so letale nad livadami.

"Tu, predno je bila ta stvar tu, bi bil moral biti tu," je dejal Stermelc ter zaspano pokazal z bičem. "Tedaj je bilo srn! Kar po pet, po osem jih je stalo na kupu, kadar sem vozil kasno v noč, kakor danes proti koči. . . Niti plašile se niso pred vozom. Iztegnile so vratove in prisluškovale proti meni, kadar sem tako pokal s šmisom proti njim. In sploh tedaj so bili časi. . ."

Okoli ogromne skale sta zavozila v temno ožino. "Tu je enkrat nek grajski lovec skočil doli," je pojasnjeval voznik. — "To je bilo potem, ko smo se odrešili tlake, pa ni mogel ničesar drugega iz grofovskih gozdov prinesti nego par jerebic. In babnice iz vasi so šle za njim s svojimi zobmi in metlami in vilami. . . Kaj je hotel drugega, ako se ni hotel z lastno puško ustreliti, a bi ga babnice raztrgale na drobne kose. . . A tu se je enkrat nek lovec kar stoje in s psom vred pogreznil, a potem se ni na mestu ničesar poznalo. Celo bukve so rasle naprej — A tu. . ." starec je ponižal glas, — "to je prokleto mesto. Včasih se prikaže blodna luč. Celo konji ne gredo radi tu mimo — — ali jih čuješ, kako prhajo? . . . Tu je enkrat eden nekoga ubil. . ."

Ilijo je zamrzelo. "Ubil?"

"Nu, da, kakor se pač reče. Pravilneje: ustrelil ga je."

"Ustrelil s puško?"

"Seveda, s puško." Strmelc se je tajinstveno zasmejal. "Saj poznaš tisto puško, celo zelo dobro jo poznaš, tako dobro, kakor jaz sam. Dvanajst zrnc na naboj, tri zrnca vedno na sredi. . .. .."

Šorman se je zgrozil. "Puško, ki jo—"

"Da, tisto. S tisto ga je, da. Nekdaj je bila lastnina nekega steklarja. Ta je bil sin nekega gozdarja iz Češke ter je puško prinesel od doma. Ako znaš čitati . . . . . ."

"Bogami, ne znam."

"Tedaj, bi lahko bral še sedaj na cevi: Lebeda v Pragi. To je namreč ime puškarja, ki je puško naredil. In če nekoliko s petroljem obribaš rijo, se prikaže risarija na železu: kakor same cvetlice, lepo delo . . . . Nu za tem steklarjem sva jaz in Konfinka puška kupila. Za pet goldinarjev. Toliko je še danes vredna . . . . . Tako, za gotove prilike. Orožje je vedno koristno v samotni hiši."

"Za njim? Kako da ne od njega?"

"Zato ker je on—." Stermelc se je nekoliko obotavljal, "po tisti stvari tudi sam izginil in ga ni nihče več videl."

"In oni drugi?"

"Kateri drugi?"

"Na, tisti, katerega je. Kdo je bil tisti? In zakaj ga je?"

"Aha, res. Tudi eden iz steklarne, nekak pisar ali knjigovodja. Mlad človek, a divji na babe kakor kozel, a pri tem hudoben in zahrbten in siten kakor sam hudič. Zato ker je bil tako nekoliko grbav. Ti so zmeraj tako zaznamovani. Nihče izmed starih delavcev ga ni mogel trpeti in vsi so bili veseli, ko ga je bilo konec. Vsakogar je takoj zapisal za prazen nič in zopet za prazen nič, odtegaval jim plačo, sekiral in mučil ljudi. Babja stvar še povrh. Seveda, kaj bi? Dekle, katero mu je prav posebno dišalo. A baš s to je bil steklar zaročen ali nekaj takega ali pa tudi tako navadna ljubezen. In babnica se seveda ni hotela grbavcu podati ter ga je za njegovo zalezovanje pri steklarju zatožila. In tako so se nekaj sprli, a oni, ki je bil pisar, je postal napram steklarju še bolj siten in nadležen. Je onega enkrat zasačil pri neki nerednosti, gre k dekletu, ji grozi in jo s tem n a v s e z a d n j e premaga. Kljub temu pa je grbavec steklarja še zatožil pri ravnatelju ter dosegel, da so ga odslovili. Nu, in steklar, kaj naredi ta: vzame puško svojega očeta, gre semkaj v to ožino ter pisarja počaka v zasedi in ga ustreli kakor psa . . . . . Nu, vidiš, kako zgodovino ima že tvoja puška."

Šorman je težko dihnil. "Bogami, zadosti, da."

"In še neumen je bil steklar," je nadaljeval po kratkem, suhem smešku Stermelc, "neumen kakor rak v kropu. Da ni svoje puške tolikokrat pokazal in se ni hvalisal, pač pa se ozrl za pričami, da je bil tedaj doma v postelji! Nihče mu ne bi bil mogel dokazati. Vsak bi bil mislil, da ga je kak gozdni ali pa lovski čuvaj. Šribar s svojimi dogodivščinami z babnicami je imel sovražnikov na ostajanje . . . . . Ti sam nisi flinte še nikomur pokazal?" je nenadoma vprašal skrbno.

Ilija se je zbudil iz premišljevanje. "Bogami, tega ne."

"Tudi nikomur ničesar pravil?"

"Bogami, tudi tega ne. Kako bi?"

"Ali je morebiti kdo kaj opazil?"

"Da grem sem pa tja včasih v gozd, to vsi vedo. A vsakokrat prinesem kaj iz gozda, gobe ali jagode."

"Aha, kakor takrat, kajne? In imaš puško skrito v votlem drevesu?"

"Bogami, seveda. A skrivališče sem že dvakrat ali trikrat premenjal."

"Nu, to je dobro." Nekje je zalajal pes, začuli so se hripavi glasovi. Iz tmice ozke doline so se pokazale medle luči taborišča. "Nu, sedaj stopi doli, boter. In glej pač, da za jutri kaj dobiš. Ljubica bo že vse v redu sprejela."

In tiho počasi je odropotal voz naprej v dolino.

* * *

Ilija je prebil soparno, neskončno dolgo noč. Megljenjak! Peter Klepec. Modra lučka. Rija od krvi na puški . . . . in ona: Ljubica.

Nekje je jokal otrok. Drugje je tulila tepena žena. Oni, ki so spali, so vzdihovali v soparici, grušč se je trkljal doli po bregu. Doli ob sanjavem potoku je gostolel še poslednji slavček ter obmolknil. Pomlad se je poslovila, preko hribov je prišlo poletje.

V jutranji zori se je plazil Šorman v neslišnih opankah. Megle so se vlekle po bregovih. Visoko gori v planinah je rosa spala. Ilija je bil raztresen. Ni se mogel zbrati. Srna je bušnila izpred njega, še druga. Že je hotel Šorman za danes opustiti lov. Konečno pa se je le sklonil v skrivališče in čakal.

Sreča mu je bila mila. V prvem jutranjem solncu mu je prišel pred cev srnjak, katerega je svinčena toča podrla. Nekaj časa je še strelec počakal. Potem je skočil, pograbil svoj plen ter zbežal pred dnevno lučjo, kakor da je to njegov prvi plen ali pa da se dviga za njim sam Peter Klepec.

Nenadoma je Šorman obstal, kakor bi ga bil prikoval. Srce in sapa sta mu zastala. Sredi livade v zaraščenem gozdu, niti trideset korakov od njega, se je prikazal ogromen srnjak s prastarim rogovjem. Megljenjak! Zakleti srnjak. Megljenjak z zlatim rogovjem . . . . ..

Ilija je po stran poteh hitel v dolino ter v grmovju obesil svoj plen.

In nekaj časa kasneje je že bil pri delu ter vihtel težko kladivo, udarec za udarcem ob železni koli.

Oni s paličico in tisto zoperno beležnico je prihajal doli po bregu. Ilija je čutil njegov pogled na svojemu tilniku. Napeto je Ilija gledal v kladivo.

"Ti!"

Šorman je delal kakor gluh dalje.

"Ti! . . . . . Ti tam s kladivom; tebe mislim, da!"

Sedaj se ni mogel izogniti. Ilija je pobesil kladivo, si popravil čepico ter stopil naprej.

"Aha, kadilec in zakasnjenec! Zakaj pa ne pozdraviš, ako postojim za teboj? Pozdraviti me moraš, da veš."

"Bogami, da vas nisem videl."

"Tako, tako—nisi me videl. Vojaško čepico nosiš. Si bil vojak?"

"Bogami, da. Tri leta in tudi v vojni."

"Tako, tako, zaradi mene. Potem pa moraš vedeti, da bi te pri vojakih par dnevi zapora naučili videti svojega predstojnika. Poznam te. Od Konfina sem ali pa s poti. Ali ne greš češče doli?"

"B o g a m i, mogoče, j a z ne vem. Da, tam sem že bil."

"Ali veš kdo in kaj sem jez?"

"Gospod inženjir," je dejal Šorman, "druzega ne vem."

"Boš že še izvedel. Na vsak način sem tvoj predstojnik, katerega imaš pozdraviti. Ti, ali nisi ti tudi tisti, ki preskrbi Konfinu sem in tja divjačino za Zagreb? Vse se mi tako zdi da si."

Ilija se je prestrašil notri v poslednjo žilico. "Bogami, da o tem ničesar ne vem."

Mladi gospod si je ponosno zapalil svalčico. "Ne? Ne veš? Zato vem jaz. In kar še ne vem, bom že pravočasno izvedel. Pa saj me ne briga, samo tako pravim. Divji lovec je prestopnik a kaj lahko postane zločinec. In za to te zapro. Le dobro premisli. Jutri bom še enkrat povprašal. In resnica ne bo tebi v škodo. A ti sploh nisi tisti, za katerega se zanimam. Ne briga me prav nič, kaj počenjaš. Le resnico hočem vedeti in to bom izvedel od tebe. Tedaj premisli."

Branko je odšel. Šorman je ostal pobit. Potem se je pomiril ter se omamljal z delom.

Kaj pa more ta vedeti? Kaj ga briga Konfin in njega kupčije? Ta in Ljubica, kakor je dejal ujedljivi Čeh? Ko so govorili, da se gori v Stojdragi podi tako divje z Vlahinjami, da je že javno pohujšanje, da prepiva z inženjirji in celo v družbi pravoslavnega popa vse noči . . . . . In takle tu, ki sam ni bil nikdar vojak, hoče njega učiti discipline? In Šorman je stisnil pest. Nocojšnjo noč——

Zgodaj popoldne so napolnili mine in jih zabili. Hitro so se ljudje zakrili čim so bile prižgane prižigalne vrvice. Težko so streli stresali skalovje. Vid Filek se je nenadoma zamajal, zakrilil po soparnem vzduhu z rokama ter padel na tla s krvjo oblit obraz.

* * *

Neurje se je zbiralo nad hribi. Bliskalo se je, zvezde so se skrivale.

Tri goldinarje mu je Ljubica brez ugovora izplačala za srnjaka, postavila takoj predenj štefan vina in tobaka in svalčic, vse po Horvatičkinem naročilu. In sedaj je bila sama z njim v samotni hiši in je bila vsa njegova, a vendar je bila raztresena in je venomer preko njega prisluškovala ven v noč.

Nobenega voza, ki bi ropotal, nobenega biča, ki bi pokal v noč. Le grom je bobnel, potok šumel, v blesk in odsev bliskov so v gozdu vpile mlade sove.

In Ilija, ki je imel glavo zmešano od vina, je vzel in ni vpraševal in je bil srečen.

Nenadoma pa je skočila iz njegovega objema. "Tiho. Nekdo prihaja."

"Kdo prihaja? Kdo bi bil? V o d a p r e k o skalovja, veter pred neurjem."

"Tiho . . . . ." Prisluškovala je. Zunaj je nekdo stekel lahnih stopinj po stopnicah.

"Tiho! Ostani!"

Potrkalo je. Hitro si je uredila lase in srajco, vzela svečnik. "Tiho. Ostani!" Stekla je doli. Ilija je strmel v temo. Moški glas. Moški glas, kateri mu je bil poznan, katerega je še ta dan, pred nekaj urami slišal. Srce mu je mogočno utripalo, v glavo mu je šinilo rudeče. Tipal je. Prisluškoval. Slišal.

"Kje je stara?"

"Se ni še vrnila."

"Kedaj pride?"

"Ne vem. Morebiti šele jutri."

"Kaj naj bo to? Za to uro me je dala poklicati. Mar misliš, da je šala ta dolga pot sem doli?"

"Morebiti pa še pride."

"Ali ni ničesar naročila, kaj mi sporoči?"

"Da počakajte in da bo prinesla."

"Ne veš, kam se je peljala?"

"V neko hranilnico, najbrže v Zagreb."

"Dobro. Počakam tedaj. Prinesti mi smeš liter vina. In daj svalčic . Ali, še raje, skuhaj mi škodelo kave. Ali je kdo drug v hiši?"

"Nihče. Kdo bi bil?"

"Zato ker tako po nekom ali nečem diši. Bom sploh tu ostal čez noč. V očigled bližajoče se nevihte na dolgo pot, hvala lepa! Saj je lepo, tako enkrat brez vedno nadzirajoče stare. In sam s teboj. Kaj meniš Berta?"

Ona je molčala. Šorman se je komaj zadrževal. Kako jo je imenoval?

"P r a v l e p o, da, kajne? Ti Berta, pridi sem—"

Dalje prihodnjič

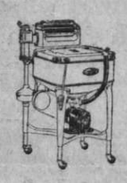

LE POMISLITE!
Pralni stroj, ki ste ga vedno želeli, je le
$99.50
A. GRDINA & SONS
6019 St. Clair Ave.
15301 Waterloo Rd.
HEnderson 2088

Bodite pripravljeni
Kupite si premog že SEDAJ.
L. R. MILLER FUEL INC.
1007 E. 61st Street. ENdicott 103

BRUSS RADIO
popravlja vse vrste aparate.
6026 St. Clair Ave.
ENdicott 4324

Za plumberska dela in za napeljavo gorkote se pogovorite z
A. J. BUDNICK
6707 St. Clair Ave.
tel. HEnderson 3289 ali telefonirajte na dom KEnmore 0238-M.

Dober časopis je dober tovariš!

AMERISKA DOMOVINA

vedno prinaša
NAJNOVEJŠE NOVICE
POUČNE ČLANKE
LEPE POVESTI

RAZNE ZANIMIVOSTI

NOVICE IZ STARE DOMOVINE

KER DNEVNIK
AMERIŠKO DOMOVINO
ČITA VSAK RAD
IMAJO
OGLASI
V TEM LISTU
največji uspeh!